

Рози
Брайдоти

**Точка од која
нема враќање**

Морам да го совладам благиот нагон за повраќање што ми се јавува при самата помисла на ирачката војна и на можниот одговор на неа. Веќе подолго време многу философи се загрижени за тоа како да ја објаснат брзината и комплексноста на современите процеси на општествени промени. Постои преголема временска дистанца помеѓу реалноста и критичката теорија, што сè повеќе го отежнува давањето адекватен приказ на промените во глобалниот светски поредок. Овој недостаток од имагинарна енергија може да биде фатален за задачата на критичката теорија, бидејќи тој ја забавува идентификацијата на заеднички точки на отпорот, насочени против новите односи на моќ.

Ваквата претпазливост и грижа за адекватни теоретски претстави и концептуална адекватност се чини претерана кога ќе се спореди со буквалноста на современата американска употреба и злоупотреба на сила.

Сè што треба да се направи е внимателно да се прочита „Судир на цивилизациите“ (*Clash of Civilization*) на Сем Хантингтон (Huntington), или да се посети Интернет страницата на „Проектот за новиот американски век“ (Project for a new American Century), за да се најдат – срочени во исклучително читка проза,

Rosi
Braidotti

**Point of
Non-return**

I have to overcome a slight sense of nausea as I even think of the Iraq war and a possible response to it. For a while many philosophers have been worrying about how to account for the speed and complexity of contemporary processes of social change. There is too large a time-lag between reality and critical theory, which makes it increasingly difficult to provide an adequate account of the changes in the global world order. This deficit in imaginary energy could prove fatal to the task of critical theory in that it delays the identification of joint points of resistance against the new power-relations.

Such cautious concern for adequate theoretical representations and conceptual adequacy appears way out of proportion, when compared with the literal-ness of contemporary American uses and abuses of power.

All one needs to do is read carefully Sam Huntington's *Clash of Civilization*, or consult the website for the "Project for a new American century", to find – spelled out in extremely accessible prose, the main tenets of the new imperial world-order. It could not be clearer, more explicit, less self-conscious or remotely more concerned

главните принципи на новиот империјалистички светски поредок. Не може да биде појасен, поексплицитен, помалку самосвесен или далеку попреокупан со нивните импликации за состојбата на светот. Ова значи дека овде има малку за толкување, речиси ништо нема за анализирање и нема никаков простор за преговарање. Сè што можеме да направиме е да измислиме некаков облик на практичен и дискурсивен отпор кон бруталната форма на империјално насилство.

За среќа, сите знаеме – а луѓето од поранешна Источна Европа низ маќа дознаа – дека империите, речиси по дефиниција, не можат ефикасно да функционираат. Самата големина на нивната територија и на егото на оние кои владеат со нив, ги прави нивните цели структурално неодржливи. Така, владејачките амбиции на една империја постојат паралелно со константната закана за нивно неостварување, или со перманентната состојба на нивно неуспешно реализирање. Со други зборови, падот е веќе зацртан во еволутивната линија на империјалната моќ. Меѓутоа, падот е и начин на опстојување, и како таков, може да му е потребно доста време да го достигне својот зенит. Како мртва ѕвезда, империјата може да ја зрачи својата мртва светлина долго време пред да ја разоткрие својата внатрешна празнина и да се претвори во прав. Можеби мојот јазик звучи метафорично, но не е политичката економија на падот и имплозијата е прилично буквална.

Вториот момент е незадоволството и не-идентификацијата со САД. Јас работам во областа на континенталната философија, што е минорна гранка од таа дисциплина. Со оглед на навредливите медиумски кампањи што во последно време се посветуваат на современите „француски философии“ и на Франција воопшто, (при што „францускиот помфрит“ мораше

about its implications for the state of the world. Which means that there is little to interpret, hardly anything to analyse and no space for negotiations. All we can do is devise form of practical and discursive resistance to a brutal form of imperial violence.

Fortunately we all know – and people from former Eastern Europe know painfully well – that empires cannot work effectively, almost by definition. The sheer size of their territory and of the egos of those who govern them makes their aims structurally unsustainable. Thus, the sovereign ambitions of an empire are co-extensive with the constant threat of not attaining them, or a permanent state of falling short of these aims. In other words, decline is always already the line of evolution of an imperial power. Decline, however, is a mode of duration and as such it can take a long time to reach its zenith. Like a dead star, an empire can cast its deadly light for a very long time before it actualises its inner void and runs to dust. My language may sound metaphorical, but it is not: the political economy of decline and implosion is quite literal.

The second point is about dis-affection with or dis-identification from the USA. I work in Continental philosophy, which is very much, a minority branch of the discipline. Considering the derogatory press campaigns that of late have been devoted to contemporary “French philosophies” and to France in general (given as ‘French fries’ had to be renamed “freedom fries” after the second Iraqi

да се преименува во „помфрит на слободата“ по втората ирачка војна, дали треба и „француската философија“ да се преименува во „философија на слободата“?), сакам да го потенцирам јазот што се повеќе се продлабочува, во она што прилично иронично се нарекуваше „Трансатлантска дисконекција“. Ова особено доаѓа до израз во полемиката помеѓу социо-политичката теорија и моралната философија на англо-саксонски начин и француската пост-структуралистичка политика и етика. Но, етиката не е морал, а камо ли англо-американска морална философија, и таа не се потпира нужно на либералното, индивидуалистичко гледање на нештата со акцент врз правдата и еднаквоста. Околу ова мало разидување се водеа масовни интелектуални војни. Она што се случи во ирачката криза е невидено ослободување на презир и омраза кон европската култура и философија. Се се одигра според серијата стереотипи: наводната пост-модернистичка „мекост“ на пост-модернистичка Европа наспроти робусната самоувереност на мажествената Америка.

Има нешто малку вистина во идејата за пост-модерна Европска Унија, што ја прифаќа својата историска позиција како своевидна нова маргина – иако од делукс категорија. Во денешно време, пост-колонијалниот светски поредок и процесот на транс-национална економија со комплексните ефекти на глобализацијата отвораат ново поглавје во историјата на реструктурирањето на европските национални држави како принципи на економска и политичка организација. Доаѓањето на електронската граница и информациските патишта и понатаму го забрзува процесот на де-материјализација на националната држава. Јас ја гледам Европската Унија како пост-националистички општествен простор што може да преобрази некои од најлошите страни на евро-центризмот.

war, should ‘French philosophy’ be renamed ‘freedom philosophy’?), I want to stress the increasing gap in what used to be called rather ironically the ‘trans-Atlantic disconnection’. This is especially strong in the polemic between socio-political theory and for moral philosophy in the Anglo-Saxon mode and French poststructuralist politics and ethics. Ethics, however, is not morality, let alone Anglo-American moral philosophy, nor does it necessarily rest upon a liberal, individualistic vision of the subject with its emphasis on justice and equality. On this small point of divergence, massive intellectual wars have been fought. What happened in the Iraqi crisis is an unparallel unleashing of contempt and loathing for European culture and philosophy. It was played out along the lines of a series of stereotypes: the allegedly postmodern ‘softness’ of postmodernist Europe versus the robust self-assurance of virile America.

There is some truth to the idea of a postmodern European Union, which accepts its historical position as a new margin of sorts – albeit a deluxe one. Nowadays, the post-colonial world-order and the process of the trans-national economy with the complex effects of globalisation open a new chapter in the history of the re-structuring of European nation-states as principles of economic and political organisation. The coming of the electronic frontier and the information highways accelerates even further the process of de-materialisation of the nation state. I see the European Union as a post-nationalist social space which can transform some of the worst aspects of Euro-centrism.

Ова секако не е факт, туку проект што допрва треба да се реализира. Далеку од тоа дека овој процес на трансформација на европските национални држави е поздравен насекаде како чекор напред. Тој предизвика и бран од носталгија, кој е еден од клучните белези на современата политика. Носталгичниот политички дискурс може јасно да се забележи во дискусиите за европското државјанство и имиграција. Проектот за европска унификација всушност повлече цел бран реакции коишто се истовремено анти-европски и расистички. Според формулацијата на Стјуарт Хол (Stuart Hall), големиот отпор против Европската Унија, како и американскиот сомнеж во истата, е дефанзивен одговор на процесот на ефикасно надминување на самата идеја и реалност на европските национални држави. Во потесни рамки, исходот од ова е националистичка параноја и ксенофобични стравови. Ова се облиците на современиот „европски културен расизам“.

Тие исто така ги фрагментираат поголемите национални идентитети во регионални или локализиран суб-идентитети. Бенхабиб (Benhabib) е во право кога укажува дека рedefинирањето на европските граници и релативната флуидност на европскиот идентитет се белег на времето. Тие се совпаѓаат со повторното појавување на микро-национализмите на сите нивоа во Европа денес. Според шизоидното делување на глобализацијата или напредниот капитализам, обединувањето на Европа коегзистира со затворањето на нејзините граници; претстојното заедничко европско државјанство и заедничката валута коегзистираат со зголемувањето на внатрешната фрагментација и регионализам; новиот, наводно пост-националистички идентитет, мора да коегзистира со враќањето на ксенофобијата, расизмот и антисемитизмот. Правилото на исклучениот трет не држи

Of course, this is not a fact, but a project which still needs to be accomplished. This process of transformation of the European nation states, far from being greeted everywhere as a step forward, has also generated a wave of nostalgia, which is one of the key features of contemporary politics. The nostalgic political discourse can be clearly noted in discussions about European citizenship and immigration. The project of European unification has in fact triggered a wave of reactions which are simultaneously anti-European and racist. As Stuart Hall put it, the great resistance against European union, as well as the American suspicion of it, is a defensive response to a process of effective overcoming of the very idea and reality of European nation-states. The short-range effect of this is nationalistic paranoia and xenophobic fears. This is the form taken by contemporary ‘European cultural racism’.

They also enact a fragmentation of larger national identities into regional or localised sub-identities. It is indeed the case, as Benhabib points out that the re-definition of European boundaries and a relative fluidity about European identity are a sign of the times. They coincide with the resurgence of micro-nationalisms at all levels in Europe today. According to the schizoid workings of globalisation or advanced capitalism, the unification of Europe coexists with the closing down of its borders; the coming of a common European citizenship and a common currency with increasing internal fragmentation and regionalism; a new, allegedly post-nationalist identity, has to coexist with the return of xenophobia, racism and anti-Semitism. The law of excluded middle does not hold in postmodernity: one thing and its opposite can simultaneously be the case.

во постмодерната: едно нешто може да се случува истовремено со неговата спротивност.

Меѓутоа, поентата е во тоа што денес постои своевиден консензус во Европа, за нужноста од надминување на воинствениот и етноцентричен концепт на евроцентризам, во полза на една посредена и поодговорна ре-дефиниција на новиот европски општествен простор. Мислам дека овој тип на консензус го изразува процесот на редефинирање на европскиот идентитет, кој, под притисок на Европската Унија, излегува надвор од рамките на воинствениот национализам. Во овој поглед, ЕУ денеска претставува антипод на патриотскиот жар на САД.

Јазот во ставовите кон културните идентитети е во срцевината на феноменот наречен „незадоволство“ со САД. Европа, а особено Франција, имаше долготрајна љубовна врска со САД. На некој начин, општественото имагинарно на поранешна Западна Европа интензивно се американизира; во Франција, како впрочем и секаде. Сметам дека една од најголемите жртви од ирачката војна е токму оваа врска. Како кога силната љубов ќе се изјалови, она што било допирна точка се претвора во извор на тензија, па дури и омраза и презир. Ова нанесе штета на нивото на сопствените и заемните идентификации кои, според мене, се непоправливи. САД повеќе не нè интересираат и точка. Тие повеќе не ја скокоткаат или поттикнуваат нашата колективна фантазија: изгледаат како трето-класни каубојски филмови, грди и насилни. Фасцинацијата замре. Долгорочно гледано, ова раскинување може да биде позитивно по Европската Унија во зајакнувањето на нашата одлука да станеме релевантен политички субјект. Меѓутоа, во моментот, особено во рамките на феминизмот, чувството на изгубеност и ужаленост е огромно. Во нашите европски мрежи

The main point, however, is that a kind of consensus exists in Europe today, about the necessity of transcending the belligerent and ethnocentric notion of Eurocentrism, in favour of a more situated and accountable re-definition of a new European social space. I think that this kind of consensus expresses the process of redefining a European identity, which, under the pressure of the European Union, moves beyond belligerent nationalism. In this respect, the EU today represents the antipodes of the USA patriotic fervour.

This hiatus in attitudes towards cultural identities lies at the heart of the phenomenon of “disaffection” with the USA. Europe and France in particular have had a long-standing love affair with the USA. In some ways the social imaginary of former Western Europe is intensely Americanised, in France like everywhere else. I think that one of the greatest casualties of the Iraq war has been this particular relationship. Like good loving gone wrong, what was a mutual bond has turned into a source of tension and even hatred and loathing. This has caused damages at the level of respective and mutual identifications which, in my opinion, are irreparable. The USA has simply ceased to appeal, full stop. They no longer tickle or stimulate our collective imagination: they appear like a third-rate cowboy movies, ugly and violent. The fascination is over. In the long run, this break-up may be beneficial to the European Union in strengthening our resolve to become a credible political subject. At present however, and especially within feminism, the sense of loss and mourning is great. In our European networks for women’s studies (110 university partners in 30 countries), this is the most common feeling at present.

за женски студии (110 универзитетски партнери во 30 земји), ова е доминантното чувство во моментот.

Примарниот резултат од имплозијата на „Транс-атлантската“ оска е разоткривањето на историската реалност на американскиот културен и економски империјализам. Секој приказ на состојбата во светот денес што претендира на каков било кредибилитет, треба да ги земе предвид новите меѓународни односи на моќ и улогата на американската империја. Давањето приоритет на кое било друго прашање ми наликува на избегнување и, оттаму, на неодговорност. САД е единствениот и најголем злоупотребувач на меѓународната правда во светот денеска – и ова е тема за која треба да се зборува и дискутира, а не да се прифаќа здраво за готово и срамежливо да се избегнува.

Да завршам со оптимистичен тон, сакам да се надевам дека долгорочно, како и сите возрасни луѓе, ќе можеме да се организираме и да предложиме сојуз што ќе се базира на меѓусебна почит на специфичните културни особености и историски традиции на секој субјект. Сепак, додека се случува тоа, Ирачката војна ќе постигне еден траен резултат, поларизирајќи ги позициите на Европската Унија и САД и изразувајќи ја оваа поларизација во навредливи родово-обележани и расистички термини. Ова е точка од која нема враќање.

Превод од англиски јазик: Наташа Стојановска

The implosion of the ‘Trans-Atlantic’ axis has primary result that of exposing the historical reality of American cultural and economic imperialism. Any account of the state of the world today, which claims to have any credibility whatsoever, needs to take into account new international power relations and the role of the American empire. Foregrounding any other issue strikes me as a form of avoidance and hence of irresponsibility. The USA is the single largest abuser of international justice in the world today – and this issue needs to be voiced and discussed not taken for granted or avoided in embarrassment.

To finish in a more positive note, I want to hope that, in the long run, like all grown-ups, we may be able to pick up the pieces and propose an alliance based on the mutual respect of the specific cultural features and historical traditions of each subject. Till that happens, however, the Iraq war will have achieved one lasting result by polarizing the positions of the EU and the USA and expressing this polarization in abusive genderized and racialized terms. This is a point of non-return.